

kteří se v praxi EPO vůči CII uplatňovali. Pokud se zamyslíme, který z těchto přístupů směrnice-CII přebírá, mohl by požadavek technického přínosu v čl. 4 odst. 2 naznačovat, že přebírá „zastaralejší“ přístup přínosu, autor článku se ovšem domnívá, že se jedná o akceptaci současného „modernějšího“ přístupu technického charakteru ovšem v modifikované formě.

Tyto dva přístupy totiž neslouží k posouzení toho, zda patent skutečně udělíme. Slouží pouze k posouzení jakési „předběžné otázky“ - jestli náš předmět zkoumání spadá pod výjimku čl. 52 odst. 2 EPC nebo nikoliv. Onen požadavek v čl. 4 odst. 2 směrnice-CII (požadavek technického přínosu) je výslovně spojen s vynálezeckou činností, což už je podmínka pro konečné udělení patentu, která se zkoumá teprve po zodpovězení oné „předběžné otázky“. Při posuzování „předběžné otázky“ by nyní dle autora nebylo rozhodující, zda tu je či není technický charakter (jako by tomu bylo u „čistého“ přístupu technického charakteru), ale určujícím by bylo, zda předmět zkoumání naplňuje zákonnou definici CII. Ta v sobě ovšem implicitně nese požadavek technického charakteru.

6. Závěr: Cesta nekončí...

Shrnutí závěrem: Zjistili jsme společně, jak se v hrubých rysech odlišuje autorskoprávní a patentová ochrana počítačového programu. Dále už víme, jaké jsou rozdíly mezi počítačovým programem „jako takovým“ a vynálezem realizovaným počítačem a prohlédli jsme za závoj technického charakteru. V článku byly nastíněny i některé problematické momenty v této oblasti, ze kterých je zřejmé, že se evropská praxe setkává velmi často se spornými a hraničními případy. Proto zájemce o sporný patent (tedy více počítačový program než CII) potřebuje dobrého patentového zástupce a co nejlepší znalost a předvídání praxe a požadavků EPO. Právě k druhému jmenovanému předpokladu by chtěl přispět tento článek. Hlavním cílem tedy bylo zmapování evropské stránky patentovatelnosti počítačových programů. Článek má proto spíše analytický a popisný charakter, nicméně jeho cíl se snad podařil naplnit a může se stát přehledným a strukturovaným pojednáním o evropské patentovatelnosti počítačových programů.

Bohužel je třeba zmínit tu skutečnost, že i takto úzce vymezená problematika (vymezení se vůči systému v USA již v úvodu) se ukázala být ve výsledku stále široce vymezenou a nedostalo se na několik dalších zajímavých „odboček“, na které autor při psaní narazil a kterými se z důvodu rozsahu a jednotnosti článku nemohl vydat (například patentovatelnost počítačových her¹⁰⁴) nebo se jim nemohl věnovat podrobněji.

Článek se tedy v největším rozsahu zabývá rozhodovací praxí EPO, která je velmi dobře dostupná fakticky (díky webu EPO) i překvapivě přístupná čtenáři. Ač by se mohlo na první pohled zdát, že je rozhodovací praxe EPO velmi nepřehledná a zmatená, je nutno tento závěr

104 Pro zvědavého čtenáře: YAN, H. Game is not over yet: software patents and their impact on video game industry in Europe. *Working paper on Intellectual Property Rights*. [online]. April 2008 [cit. 3-3-2013]. Dostupné z: <http://www.dime-eu.org/working-papers/wp14/43>

odmítnou, neboť ze studia relevantních případů vyplývá, že se tu v průběhu let vytvořila poměrně přehledná konstrukce, která má pevné základy, od kterých se příliš neodchyluje. Onu konstrukci jsme v článku postupně probrali.

Další pravdou ale je samotný fakt, že v průběhu let jsme se díky interpretačním schopnostem EPO dostali od prvotní jednoznačné nepatentovatelnosti počítačových programů k patentovatelnosti vynálezů realizovaných počítačem. Van Den Berg to ve svém příspěvku z roku 2000 shrnuje takto: „Už je dávnou historií, že by examinator v nějakém evropském patentovém úřadu bez váhání odmítl přihlášku, pokud zjistí, že by mohla mít cokoliv společného s počítačovým programem. Od těch dob už se situace velmi zásadně změnila.“¹⁰⁵

Množství sporných patentů¹⁰⁶ svědčí o tom, že rozdíl mezi počítačovým programem a CII není tak jasný a jednoznačný, jak by bylo žádoucí. Otázkou tedy zůstává, jakým způsobem se bude praxe patentových úřadů a EPO vyvíjet do budoucna a zda tu vůbec existují efektivní mantinely, které dokáží zaručit, že se na evropském kontinentu nebudou objevovat softwarové patenty.

Procesní a kolizní problematika práv k duševnímu vlastnictví se zaměřením na judikaturu Soudního dvora EU

Tereza Kyselovská*

Abstrakt

Tento článek se zabývá analýzou pravidel mezinárodního práva soukromého a procesního, které se týkají práv duševního vlastnictví. Zkoumaným předpisem je pro procesní část Nařízení Brusel I, které obsahuje pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících z údajného porušení práv duševního vlastnictví. V této části bude také analyzována relevantní judikatura Soudního dvora EU. V kolizní části se budeme zabývat pravidly kolizními normami pro určení práva rozhodného pro práva duševního vlastnictví s mezinárodním prvkem. Tyto kolizní normy jsou obsaženy v Nařízení Řím II.

Klíčová slova

Právo duševního vlastnictví, mezinárodní právo soukromé a procesní, mezinárodní příslušnost, Nařízení Brusel I, kolizní normy, Nařízení Řím II

105 VAN DEN BERG op. cit., s. 118

106 Viz například ŠTĚDRŮN op. cit., s. 61-63

1 JUDr. Tereza Kyselovská, Ph.D. je absolventkou Právnické fakulty Masarykovy univerzity (2008), kde od roku 2009 působí na Katedře mezinárodního a evropského práva. Vyučuje předměty z oblasti mezinárodního práva soukromého, práva mezinárodního obchodu a rozhodčího řízení. V rámci své vědecké a publikační činnosti se zaměřuje na problematiku vztahu elektronizace a mezinárodního práva soukromého a procesního. Je členkou fakultního týmu soutěže v mezinárodní obchodní arbitráži Willem C. Vis International Commercial Arbitration Moot. Kontaktní e-mail: tereza.kyselovska@law.muni.cz

Abstract

This article deals with the analysis of private international rules for intellectual property rights. In the first part of this article we will analyze Brussels I Regulation. This Regulation contains rules on jurisdiction in case of alleged infringements of intellectual property rights. We will discuss recent case law of the Court of Justice of the EU. Conflict of law rules for intellectual property rights are contained in Rome II Regulation.

Keywords

Intellectual property rights, private international law, jurisdiction, Brussels I Regulation, conflict of law rules, Rome II Regulation

Úvod

Vztah mezinárodního práva soukromého a procesního a práv k duševnímu vlastnictví je problematikou, které se v posledních letech dostává značné pozornosti. Práva k duševnímu vlastnictví jsou stejně jako mezinárodní právo soukromé ovládána principem teritoriality. Tento princip a jeho aplikace jsou velmi problematické především na internetu. V tomto prostředí může velmi snadno nastat situace obsahující mezinárodní prvek. Jako typické situace lze uvést porušování autorských práv nebo práv vyplývajících z ochranné známky. Takového jednání může mít (i nezamýšlené) důsledky na území různých států. Pokud situace obsahuje mezinárodní prvek, je nutné vyřešit dvě základní otázky. A to, který soud je příslušný k řízení a jakým právem se bude daná situace řídit.

V tomto článku se budeme zabývat pravidly pro založení mezinárodní příslušnosti soudů dle Nařízení Brusel I. Naším cílem je především analyzovat relevantní judikaturu Soudního dvora EU, která se týká údajných porušení práv duševního vlastnictví na internetu. Ve druhé části se budeme zabývat analýzou kolizních norem pro práva duševního vlastnictví obsažených v nařízení Řím II.

Práva duševního vlastnictví a jejich vlastnosti relevantní z pohledu mezinárodního práva soukromého a procesního

Práva duševního vlastnictví se řadí mezi práva absolutní. Poskytují oprávněným osobám práva k nehmotným statkům.¹ Působí vůči všem (*erga omnes*), a proto povinností každého jiného subjektu je zdržet se zasahování do výkonu těchto práv.

Práva k nehmotným statkům jsou **teritoriálně omezena**. Nabývají se a jejich ochrana se poskytuje pouze pro území daného státu podle jeho právního řádu.² Aby bylo nehmotné právo chráněno, musí k tomu splnit podmínky stanovené tímto právním řádem. Pokud by nějaký skutkový základ splnil podmínky stanovené právním řádem pro např. autorské dílo, nemusí je nutně splňovat podle jiného právního řádu. V jeho oblasti by

se tak nemohl stát předmětem práva k nehmotnému statku. Jak uvádí Kučera, „*nevytváří se tedy jen subjektivní právo k nehmotnému statku, ale sám předmět tohoto práva, nehmotný statek, musí být právním řádem vytvořen, to však zásadně jen pro oblast daného právního řádu*“.³

Další vlastností práv k nehmotným statkům je jejich **potenciální ubiquita**. Pokud je nehmotný statek vyjádřen ve smyslu vnímatelné podobě, může být užíván všude, jeho poloha je neomezená, je umístěn po celém světě.⁴ Je proto nutné, pro získání práva k nehmotnému statku, splnit podmínky stanovené právním řádem státu a získat toto právo na území takového státu, kde se o jeho ochranu žádá. Práva k nehmotným statkům jsou zásadně časově neomezená.

Z uvedených vlastností práv k nehmotným statkům vyplývají důsledky pro jejich úpravu ve vztazích s mezinárodním prvkem. Dle české doktríny u těchto práv nevzniká kolizní problematika.⁵ Je to dáno právě teritoriální omezeností předmětu práva k nehmotnému statku. Proto dle Kučery „*neexistuje v právních řádech taková kolizní norma, která by zásadně umožňovala vstup práva k nehmotnému statku do oblasti jiného právního řádu*“.⁶ Subjektivní právo a jeho ochrana, které má oprávněná osoba jen na území daného státu, se řídí právním řádem tohoto státu, který příslušné právo poskytuje a chrání (zásada *lex loci protectionis*).⁷ Nelze proto dle Kučery použít kolizní metodu s určením některého právního řádu. Vzhledem k tomu, že práva k nehmotným statkům jsou územně omezena, resp. oprávnění a povinnosti z nich vyplývající se vztahují jen na území státu, jehož právní řád tato práva poskytuje, lze hovořit o jejich povaze jako o bezprostředně použitelných normách.⁸ Tyto imperativní (nutně použitelné normy) nepřipouštějí v mezích svého předmětu úpravy použití jiného práva.⁹

Jak bylo uvedeno výše, dle české doktríny kolizní problematika nevzniká u práv k nehmotnému statku. Kolize však vznikají u závazkových smluv týkajících se těchto práv a u závazkových vztahů vznikajících v důsledku porušení těchto práv. Tato problematika nabývá důležitosti zejména u spotřebitelských smluv s mezinárodním prvkem, a to hlavně ve vztazích online na internetu.¹⁰

Pro právní úpravu práv k nehmotným statkům jsou důležité mezinárodně sjednané přímé normy v podobě mezinárodních smluv. Jejich účelem je překonání zásady

3 Ibid, s. 284.

4 Ibid, s. 284.

5 Ibid, s. 285.

6 Ibid, s. 284.

7 Ibid, s. 285.

8 KUČERA, op. cit., s. 285.

9 K výkladu nutně použitelných (imperativních) norem srov. v české doktríně např. KUČERA, KUČERA, op. cit., s. 235.

10 K této problematice srov. např. COTENAU, C. *Cyber Consumer Law and Unfair Trading Practices*. Aldershot : Ashgate, 2005. 240 p. ISBN 0-7546-2417-X; EDWARDS, Lilian, WAELDE, Charlotte. *Law and the Internet*. Oxford : Hart Publishing, 2009. p. 713. ISBN 978-1-84113-815-2; GILLIES, L. *Electronic Commerce and International Private Law. A Study of Electronic Consumer Contracts*. Aldershot : Ashgate, 2008. 261 p. ISBN 978-0-7546-4855-0; WANG, F., F. *Law of Electronic Commercial Transactions. Contemporary Issues in the EU, US and China*. Oxford : Routledge, 2010. 270 p. ISBN 978-0-415-55745-0.

1 Označují se proto také jako práva k nehmotným statkům.

2 KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 7. dopl. a opr. vydání. Brno : Doplněk, 2009. S. 285. ISBN 978-80-7239-231-5. S. 283.

lex loci protectionis, tedy územní omezenosti ochrany práv k nehmotným statkům.

Mezinárodní příslušnost soudů ve sporech vyplývajících z práv duševního vlastnictví v evropském mezinárodním právu procesním

Pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudů ve věcech práv k duševnímu vlastnictví jsou obsažena v Nařízení Brusel I.¹¹ Příslušnou právní úpravu nalezneme v rámci tzv. alternativních pravidel příslušnosti v článku 5 odst. 3 a tzv. výlučné příslušnosti dle článku 22 Nařízení Brusel I.

Článek 22 Nařízení Brusel I

Ustanovení článku 22 Nařízení Brusel I má přednost před všemi ostatními pravidly pro určení mezinárodní příslušnosti. Týká se takových práv k duševnímu vlastnictví, která se zapisují do zvláštních rejstříků. Dle článku 22 Nařízení Brusel I: „Bez ohledu na bydliště mají výlučnou příslušnost pro řízení, jejichž předmětem je zápis nebo platnost patentů, ochranných známek a průmyslových vzorů nebo jiných podobných práv, která vyžadují udělení nebo zápis, soudy členského státu, na jehož území bylo požádáno o udělení nebo zápis nebo kde byly uděleny nebo zapsány nebo platí za udělené nebo zapsané na základě právního aktu Společenství nebo mezinárodní smlouvy.“ Toto ustanovení jednoznačně reflektuje princip teritoriality práv k duševnímu vlastnictví.

Článek 5 odst. 3 Nařízení Brusel I

Interpretačně zajímavější je z našeho pohledu článek 5 odst. 3 Nařízení Brusel I, který upravuje tzv. alternativní příslušnost. Tato alternativní příslušnost je jednou z výjimek z obecné příslušnosti.

Obecné pravidlo určení mezinárodní příslušnosti dle Nařízení Brusel I vychází z kritéria bydliště žalovaného. Článek 2 Nařízení Brusel I uvádí, že žalovaný s bydlištěm v některém členském státě může být žalován v tomto členském státě. V jiném členském státě může být žalován pouze na základě pravidel stanovených samotným Nařízením Brusel I.¹² Preambule Nařízení Brusel I uvádí, že kromě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a právním sporem.¹³ To je případ článku 5 Nařízení Brusel I.¹⁴ Zavedení pravidel pro určení příslušnosti obsažených v článku 5 vychází z faktu, že v určitých přesně stanovených případech existuje úzký vztah mezi sporem a soudem odlišným od soudu státu, v němž má žalovaný bydliště.

11 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad publikace Evropské unie [citováno 1.9.2012]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

12 Viz článek 3 Nařízení Brusel I.

13 Preambule, bod 12.

14 Samotné Nařízení Brusel I v tomto případě hovoří o zvláštní příslušnosti. V tomto článku bude však použit pojem alternativní příslušnost, který dle našeho názoru lépe vystihuje charakter těchto pravidel.

Úzké spojení vede k náležitému výkonu spravedlnosti a účinnému průběhu řízení.¹⁵

Podmínkou aplikace článku 5 je existence bydliště žalovaného v členském státě EU. Pokud je tato podmínka splněna, může žalobce volit mezi žalobou ve státě, kde má žalovaný bydliště, a žalobou u soudu určeného na základě pravidel obsažených v článku 5. Článek 5 tak nevylučuje použití obecného pravidla obsaženého v článku 2. Pro použití všech kritérií obsažených v článku 5 platí, že je lze použít pouze tehdy, pokud zakládají příslušnost soudu členského státu EU. Článek 5 nezakládá pouze mezinárodní příslušnost, určuje zároveň i příslušnost místní.¹⁶

Článek 5 odst. 3 Nařízení Brusel I obsahuje pravidlo pro mimosmluvní závazkové vztahy. Dle tohoto ustanovení „osoba, která má bydliště na území některého členského státu, může být v jiném členském státě žalována ve věcech týkajících se protiprávního jednání či jednání, které je postaveno na roveň protiprávního jednání, u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události.“

Pro aplikaci tohoto ustanovení v případech sporů vyplývajících z duševního vlastnictví je stěžejní interpretace kritéria „místo škodné události“. Toto kritérium se vztahuje k místu, kde došlo k újmě, a zároveň k místu příčinné události, v níž má škoda původ. Žalobce si může zvolit, ve kterém z těchto dvou míst podá žalobu.¹⁷ Místo škodné události se může lišit v závislosti na povaze práva, které bylo údajně poškozeno.¹⁸

Pro identifikaci místa, kde vznikla škoda údajně způsobená internetem, SDEU rozlišuje mezi zásahy do osobnostního práva a do práva duševního a průmyslového vlastnictví. V případě údajného porušení osobnostních práv na internetu může poškozená osoba podat žalobu na náhradu celé nemajetkové újmy také k soudům členského státu, kde se nachází centrum jejich zájmů.¹⁹ „Kritérium centra zájmů poškozeného je v souladu s cílem předvídatelnosti soudní příslušnosti, neboť umožňuje zároveň žalobci snadno určit soud, u něhož může podat žalobu, a žalovanému přiměřeně předvídat, u kterého soudu může být žalován.“²⁰ Osoba poškozená zásahem do osobnostních práv zveřejněním informací na internetu může podat žalobu:

1. k soudům místa bydliště žalovaného (vydavatele poškozující informace) dle článku 2 na celou újmu;

15 Viz např. rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 6.10.1976, věc 12/76 *Tessili Italiana Como vs. Dunlop AG*. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie [cit. 23.7.2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>; Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011, *eDate Advertising GmbH vs. X (C-509/09)* a *Olivier Martinez a Robert Martinez proti MGN Limited (C-161/10)*, spojené věci C-509/09 a C-161/10. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad publikace Evropské unie [citováno 10.1.2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/> a další.

16 STONE, Peter. *EU Private International Law*. Second Edition. Cheltenham: Elgar European Law, 2010. 672 s. ISBN 978184844083. s. 75; viz i např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.10.2010, sp. zn. 4 Nd 255/2010. In: *Vyhledávací rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu*. Nejvyšší soud [cit. 24.7.2013]. Dostupné z: <http://www.nsoud.cz/>.

17 Bod 19 rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*, bod 41 rozhodnutí ve věci *eDate*.

18 Bod 32 rozhodnutí ve věci *Pinckney*, body 21 až 24 rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*.

19 Bod 52 rozhodnutí ve věci *eDate*.

20 Bod 23 rozhodnutí ve věci *Wintersteiger*.

2. k soudům místa členského státu, kde je nebo byl přístupný poškozující obsah, ale pouze na poměrnou část výše náhrady škody, která na tomto území vznikla, nebo
3. k soudům centra; zájmů poškozeného, a to opět na celou výši náhrady škody.

Interpretace článku 5 odst. 3 Nařízení Brusel I pro oblast duševního vlastnictví je poměrně složitější. To vyplývá i ze samotné podstaty a povahy těchto práv. Soudní dvůr se interpretací „místo škodné události“ v kontextu porušení práv duševního vlastnictví na internetu zabýval ve dvou relativně „nedávných“ rozhodnutích. Jednalo se o rozhodnutí ve (údajně porušení práv k ochranné známce na internetu)²¹ a rozhodnutí ve věci Pinckney (údajně porušení majetkových autorských práva na internetu).²²

Rozhodnutí SDEU ve věci Wintersteiger

V rozhodnutí ve věci Wintersteiger se jednalo o porušení práv vyplývajících z ochranné známky. Spor vznikl mezi společnostmi Wintersteiger (Rakousko) a společnostmi Products 4U (Německo). Společnost Wintersteiger vyrábí a prodává servisní stroje pro lyže. Je také majitelkou rakouské ochranné známky Wintersteiger. Společnost Products 4U také vyvíjí a prodává servisní stroje pro lyže a snowboardy, včetně příslušenství k jiným výrobcům (zejména společnosti Wintersteiger).

Společnost Products 4U si od 1. prosince 2008 rezervovala klíčové slovo (adWord) „Wintersteiger“ pro vyhledávač Google. Tato rezervace byla omezena na německou národní doménu nejvyšší úrovně, nikoliv na rakouskou doménu nejvyšší úrovně www.google.at. Pokud uživatel internetu zadal na internetové stránce www.google.de klíčové slovo „Wintersteiger“, jako první výsledek vyhledávání se zobrazil odkaz na webové stránky společnosti Wintersteiger. Zároveň se v pravé části obrazovky v sekci Inzerce objevila reklama na společnost Products 4U a její nabídku. Reklama na stránce google.de nicméně nijak nepoukazovala na absenci ekonomických vazeb mezi společnostmi Wintersteiger a společností Products 4U.

Společnost Wintersteiger tvrdila, že společnost Products 4U touto reklamou na stránkách www.google.de zasáhla do práv vyplývajících z rakouské ochranné známky. Podala proti zdržovací žalobu u rakouských soudů s argumentem, že stránka www.google.de je dostupná také v Rakousku a služba optimalizace pro vyhledávání je vedena v německém jazyce. Společnost Products 4U popřela mezinárodní příslušnost rakouských soudů. Rakouský odvolací soud přerušil řízení a podal k SDEU následující předběžné otázky:

21 Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012, Wintersteiger AG vs. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH, věc C-523/10. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad publikace Evropské unie [citováno 10.1.2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

22 Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013, Peter Pinckney vs. KDG Mediatech AG, věc C-170/12. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad publikace Evropské unie [citováno 20.3.2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

1. „Je potřeba formulaci „místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události“ uvedenou v čl. 5 odst. 3 [nařízení č. 44/2001] v případě zásahu osoby usazené v jiném členském státě do práv vyplývajících z ochranné známky státu, ve kterém má sídlo soud, použitím klíčového slova (AdWord) totožného s touto ochrannou známkou v internetovém vyhledávači, jenž nabízí své služby pod různými národními doménami nejvyšší úrovně, vykládat v tom smyslu, že

- a. příslušnost je založena pouze za předpokladu, že se klíčové slovo použije na stránce vyhledávače, jejíž doména nejvyšší úrovně je doménou státu, v němž má sídlo soud;
- b. příslušnost je založena již tím, že tato internetová stránka vyhledávače, na níž se použije klíčové slovo, je dostupná ve státě, v němž má sídlo soud;
- c. příslušnost závisí na tom, že kromě dostupnosti internetové stránky musí být splněny další požadavky?

2. V případě kladné odpovědi na [otázku 1 c)]: Podle jakých kritérií je třeba určit, zda je za předpokladu použití ochranné známky státu, v němž má sídlo soud, jakožto klíčového slova (AdWord) na internetové stránce vyhledávače s jinou národní doménou nejvyšší úrovně, než je doména státu, v němž má sídlo soud, založena příslušnost podle čl. 5 bodu 3 [nařízení č. 44/2001]?”

Soudní dvůr ve svém rozhodnutí odkázal na svou dřívější judikaturu a závěry (viz výše). Článek 5 odst. 3 Nařízení Brusel I umožňuje žalovat jak místě, kde došlo k újmě, tak v místě příčinné události, v níž má škoda původ.

Místo, kde došlo ke škodné události, se může lišit podle povahy práva, které bylo údajně porušeno. V tomto případě, kritérium centra zájmů poškozené osoby není použitelné pro určení soudní příslušnosti v případě údajného porušení práv duševního vlastnictví. Oproti osobnostním právům je ochrana poskytovaná zápisem národní ochranné známky omezena na území členského státu zápisu. Majitel ochranné známky se proto může dovolávat ochrany pouze na území tohoto státu. Jak uvedl SDEU, „otázka, zda využívání označení shodného s národní ochrannou známkou k propagačním účelům na internetové stránce, provozované výhradně pod jinou národní doménou nejvyšší úrovně, než je doména členského státu zápisu uvedené ochranné známky, skutečně porušuje práva k této ochranné známce, je však otázkou věcného přezkumu žaloby, který provede příslušný soud na základě použitelného hmotného práva.“²³ Soudy členského státu zápisu dotčení známky jsou oprávněny rozhodovat o náhradě celé újmy údajně způsobené držiteli chráněného práva, stejně tak o žalobě na zdržení se jakéhokoliv zásahu do tohoto práva.²⁴

V rámci předběžných otázek byl SDEU dotázán na určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě údajného porušení práv vyplývajících z národní ochranné známky z důvodu využití klíčového slova totožného s uvedenou ochrannou známkou ve vyhle-

23 Bod 27 rozhodnutí ve věci Wintersteiger.

24 Bod 28 rozhodnutí ve věci Wintersteiger.

dávající provozovaném pod doménou nejvyšší úrovně jiného členského státu. V tomto případě SDEU uvedl, že „omezení územní působnosti ochrany národní ochranné známky nemůže vyloučit mezinárodní příslušnost jiných soudů, než jsou soudy členského státu, v němž je ochranná známka zapsaná“.²⁵ V tomto případě se SDEU zabýval příčinnou souvislostí mezi jednáním (tedy sjednáním inzerce na internetové stránce vyhledávače) a škodou, která vznikla z porušení práva k ochranné známce. Podle SDEU je třeba za příčinnou souvislost považovat nikoliv samotné zobrazení reklamy, ale to že objednatel inzerce inicioval spuštění technického procesu, který vedl podle jeho předem určených parametrů k zobrazení inzerce. Tato inzerce byla vytvořena za účelem vlastní obchodní činnosti inzerenta, který si klíčové slovo zaregistroval.²⁶ Vzhledem k tomu, že sídlo inzerenta je určitelné a zjištělné místo jak pro žalobce, tak pro žalovaného, SDEU určil, sídlo inzerenta je tam, kde bylo rozhodnuto o iniciaci procesu zobrazování.²⁷

S ohledem na svou argumentaci SDEU interpretoval článek 5 odst. 3 v tom smyslu, že „ve sporech týkajících se porušení práv vyplývajících z ochranné známky zapsané v členském státě, ke kterému mělo dojít tak, že inzerent využil na internetové stránce vyhledávače provozovaného pod národní doménou nejvyšší úrovně jiného členského státu klíčové slovo, které je totožné s uvedenou ochrannou známkou, může být žalovaný žalován před soudy členského státu, ve kterém je ochranná známka zapsána, nebo soudy členského státu sídla inzerenta.“

Rozhodnutí SDEU ve věci Pinckney

V rozhodnutí ve věci Pinckney se jednalo o určení mezinárodní příslušnosti soudů na základě článku 5 odst. 3 Nařízení Brusel I v případě údajného porušení majetkových autorských práv.²⁸

V tomto případě se jednalo o spor mezi panem Pinckney (bydliště ve Francii) a společností KDG Mediatech AG (Rakousko). Pan Pinckney je údajně autorem, skladatelem a interpretem dvanácti písní nahraných na gramofonové desce společností Aubrey Small. Tyto písně byly údajně bez jeho svolení nahrány na kompaktní disk vydaný společností Mediatech v Rakousku. Poté byly uvedeny na trh britskými společnostmi prostřednictvím různých internetových stránek. Tyto stránky byly dostupné i z bydliště pana Pinckney. Pan Pinckney podal žalobu u francouzských soudů na náhradu škody, která vznikla na základě porušení jeho autorských práv. Společnost Mediatech namítla nepřislušnost francouzských soudů. Podle jejího názoru jsou příslušné soudy místa bydliště žalovaného (Rakousko) nebo soudy místa škodné události, tedy Velká Británie. Právě tam mělo dojít k vytýkanému

porušení práv. Francouzský odvolací soud přerušil řízení a podal k SDEU následující předběžné otázky:

1. „Musí být článek 5 odst. 3 [Nařízení Brusel I] vykládán v tom smyslu, že v případě tvrzeného porušení majetkových autorských práv, ke kterému došlo zveřejněním obsahu na internetových stránkách,
  - a. má osoba, která se pokládá za poškozeného, možnost podat žalobu na náhradu škody k soudům každého členského státu, na jehož území je nebo byl přístupný obsah zveřejněný na internetu, s cílem získat pouze náhradu újmy způsobené na území členského státu sídla soudu, k němuž je žaloba podána, nebo
  - b. je kromě toho třeba, aby tyto obsahy byly určeny veřejnosti na území tohoto členského státu, nebo aby existovala jiná souvislost?
2. Je třeba na první otázku odpovědět stejně i v případě, že údajné porušení majetkových autorských práv nespočívá ve zveřejnění elektronického obsahu on-line, ale jako v projednávané věci v on-line nabídce hmotného nosiče, na němž je tento obsah rozmnožen?“

V tomto případě se SDEU musel vypořádat s určením podmínek, za kterých může dle článku 5 odst. 3 Nařízení Brusel I dojít ke škodné události vyplývající z údajného porušení majetkových autorských práv v jiném členském státě, než ve kterém porušitel rozmnožil na hmotném nosiči. Tento nosič byl následně prodáván na webových stránkách přístupných z obvodu soudu, kde byla podána žaloba. Jinými slovy, za jakých podmínek může být založena příslušnost francouzských soudů, když k rozmnožení díla došlo ve Velké Británii a poté bylo prodáváno na webových stránkách dostupných v obvodu francouzských soudů.

Jak uvedl SDEU, „riziko, že ke škodné události dojde v určitém členském státě, existuje za podmínky, že právo, které bylo údajně porušeno, je v tomto členském státě chráněno.“²⁹

Stejně jako v rozhodnutí ve věci Wintersteiger SDEU uvedl, že jsou to soudy členského státu zápisu práva, které mohou nejlépe posoudit, zda došlo k porušení dotčeného práva (potvrzení zásady *lex loci protectionis*).³⁰ SDEU stejně tak uvedl, že i autorská práva podléhají zásadě teritoriality. Majetková autorská práva je nutné chránit zejména na základě směrnice 2001/29 ve všech členských státech. Porušení autorského práva je součástí věcného přezkumu žaloby příslušným soudem.³¹ Podle SDEU je proto pro žalobu v případě údajného porušení majetkového autorského práva příslušný ten soud členského státu, „pokud členský stát, na jehož území se tento soud nachází, poskytuje ochranu majetkovým právům, jichž se žalobce dovolává, a pokud ke tvrzené škodné události může dojít v obvodu soudu, k němuž byla podána žaloba“.³² Tento soud je příslušný pouze k rozhodnutí o škodě, ke které došlo na území členského státu, kde se

25 Bod 30 rozhodnutí ve věci Wintersteiger.

26 Bod 34 rozhodnutí ve věci Wintersteiger.

27 Bod 37 rozhodnutí ve věci Wintersteiger.

28 Je poněkud překvapivé, že SDEU rozhodnutí vydal. Generální advokát ve svém posudku k tomuto případu doporučil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce prohlásit za nepřijatelnou. A to z důvodu nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62012CC0170:CS:HTML>.

29 Bod 33 rozhodnutí ve věci Pinckney, bod 25 rozhodnutí ve věci Wintersteiger.

30 Bod 37 rozhodnutí ve věci Pinckney.

31 Bod 40 rozhodnutí ve věci Pinckney.

32 Bod 43 rozhodnutí ve věci Pinckney.

tento soud nachází.³³ Pokud by tento soud rozhodoval o škodě, která vznikla i na území jiných států, došlo by k narušení principu teritoriality. Navíc tyto jiné soudy mohou nejlépe posoudit, zda na území členského státu, kde se nacházejí, skutečně došlo k porušení majetkových autorských práv.³⁴ SDEU tedy důsledně rozlišuje mezi pravidly pro příslušnost a věcným přezkumem sporu.³⁵

Aplikujeme-li tento závěr na zkoumaný skutkový stav, jsou k žalobě příslušné francouzské soudy. Webové stránky, na kterých bylo možné si koupit CD s nahranými díly, byly přístupné v obvodu francouzského soudu. Kromě toho jsou autorská práva pan Pinckneyho chráněna právě na území Francie. Francouzský soud je oprávněn rozhodnout, zda rakouská společnost prodejem kompaktních disků anglické společnosti a následným jednáním těchto společností porušila autorské právo chráněné francouzským právem. Francouzský soud bude příslušný k rozhodnutí pouze o takové výši škody, ke které došlo na území Francie.

Soudní dvůr tedy odpověděl na položené předběžné otázky takto: „[...] čl. 5 odst. 3 Nařízení Brusel I musí být vykládán v tom smyslu, že v případě tvrzeňého porušení majetkových autorských práv zaručených členským státem, v němž má sídlo soud, k němuž byla podána žaloba, je tento soud příslušný k projednání žaloby na náhradu škody podané autorem díla proti společnosti usazené v jiném členském státě, která uvedené dílo v tomto členském státě rozmnožila na hmotném nosiči, který je následně prodáván společnostmi usazenými v třetím členském státě prostřednictvím internetové stránky, jež je přístupná rovněž v obvodu soudu, k němuž byla podána žaloba. Uvedený soud je příslušný pouze k rozhodnutí o škodě, ke které došlo na území členského státu, v němž se tento soud nachází.“³⁶

Rozhodnutí ve věci Pinckney obsahuje podle našeho názoru očekávatelnou interpretaci Soudního

dvora. V širším kontextu si lze klást otázku, zda lpění na principu teritoriality pro porušování práv duševního vlastnictví na internetu je vhodné. Lze si představit řadu praktických omezení v případě rozmnožování děl a jejich sdílení na internetu...

Předběžná otázka podaná k SDEU ve věci Hejduk

Dne 5 srpna 2013 byla k Soudnímu dvoru podána rakouským soudem další předběžná otázka³⁷ týkající se interpretace článku 5 odst. 3 Nařízení Brusel I.

V tomto případě se jedná o spor mezi fotografem s bydlištěm ve Vídni (Rakousko), který namítá zneužití autorských práv ze strany společnosti se sídlem v Düsseldorfu (Německo). Rakouský žalobce pan Hejduk podal žalobu před rakouským soudem. Tyto soudy jsou dle žalobce mezinárodně příslušné, neboť webové stránky, na kterých byly jeho fotografie zveřejněny, jsou dostupné z Rakouska. Rakouský soud přerušil řízení a podal k SEDU předběžnou otázku. Podstatou položené předběžné otázky je, zda „je čl. 5 odst. 3 [Nařízení Brusel I] nutné vykládat v tom smyslu, že je v právním sporu o porušení práv souvisejících s autorským právem, které bylo způsobeno tím, že byla na internetové stránce zpřístupněna fotografie, přičemž internetová stránka je provozována v doméně nejvyšší úrovně jiného členského státu než je stát, ve kterém má majitel práv bydliště, dána příslušnost pouze

- V tom členském státě, ve kterém má údajný porušitel sídlo, jakož i
- V tomto členském státě nebo více členských státech, na které je internetová stránka vzhledem ke svému obsahu zaměřena?

Jak je z předběžné otázky patrné, jedná se opět o otázku údajného porušení autorských práv na internetu. Položené předběžné otázky jsou bohužel formulovány dosti obecně a široce. Není naším místem pouštět se do spekulací stran rozhodnutí Soudního dvora. Vzhledem k tomu, že v říjnu bylo vydáno výše analyzované rozhodnutí ve věci Pinckney, lze podle našeho názoru očekávat velmi podobnou argumentaci.

Shrnutí

Soudní dvůr při interpretaci článku 5 odst. 3 Nařízení Brusel I vychází z principu teritoriality, jenž ovládá práva duševního vlastnictví. Je otázkou, nakolik je tato interpretace vhodná v kontextu zásahu do těchto práv na internetu.

33 Bod 45 rozhodnutí ve věci Pinckney.

34 Body 45 a 46 rozhodnutí ve věci Pinckney.

35 Tento závěr vyplývá z bodů 41 a 42 rozhodnutí ve věci Pinckney. Je nutné uvést, že tímto přístupem se SDEU odchýlil od své argumentace v rozhodnutí Shevill. V tomto rozhodnutí SDEU uvedl, že zkoumání důvodů pro založení příslušnosti je věcí národního soudu, který může do svých úvah zahrnout i věcnou stránku sporu, místo a rozsah škody apod. Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995, Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd vs. Presse Alliance SA, věc C-68/93. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad publikace Evropské unie [citováno 28.1.2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

36 Je vhodné uvést, že SDEU se neztotožnil zcela s návrhem z Posudku Generálního advokáta k projednávané věci. Generální advokát ve svém posudku nerozlišoval tak dalece majetková a nemajetková autorská práva. Navíc navrhl zavedení kritéria „zaměřování činnosti“ webové stránky obsahující materiál, který porušuje autorská práva.

Celý text Posudku Generálního advokáta: „Článek 5 bod 3 [Nařízení Brusel I] je třeba vykládat tak, že v případě sporu týkajícího se tvrzeňého porušení výlučného práva na rozšiřování nabízením hmotných nosičů, které reprodukují obsah chráněný autorským právem, na internetu, anebo výlučného práva na sdělování zveřejněním obsahů v elektronické podobě na internetu, může osoba, která se pokládá za poškozenou, podat žalobu buď k soudu místa sídla osob, které nabízely kompaktní disky (CD) na internetu, anebo zveřejnily obsahy na internetu, s cílem uplatnit nárok na náhradu celé škody, která jí vznikla, anebo k soudům členského státu, do kterého dotčená internetová stránka směřuje svou činnost, s cílem uplatnit nárok na náhradu škody, kterou utrpěla na tomto území.“

Soudní dvůr se však rozhodl jít opačnou cestou. V bodě 42 odůvodnění rozhodnutí ve věci Pinckney výslovně uvedl, že článek 5 odst. 3 Nařízení Brusel I nevyžaduje, aby byla dotčena činnost „zaměřena“ na členský stát sídla soudu, ke kterému by spor předloženo.

37 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Handelsgericht Wien (Rakousko) dne 5. srpna 2013, Pez Hejduk vs. EnergieAgentur.NRW GmbH, věc C-441/13. In: *EUR-lex* [právní informační systém]. Úřad publikace Evropské unie [citováno 20.9.2013]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/>.

Pravidla pro učení práva rozhodného v případě práv duševního vlastnictví v evropském mezinárodním právu soukromém

V této části se zaměříme na kolizní problematiku práv k duševnímu vlastnictví. Tato otázka není stále uspokojivě vyřešena.³⁸

Kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy na úrovni Evropské unie lze nalézt v Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (dále jen nařízení Řím II). Je přímo aplikovatelné ve všech členských státech EU, použije se od 11. ledna 2009.³⁹ Ačkoliv je jedná o sekundární akt Evropské unie ve formě nařízení, právo určené na jeho základě se použije bez ohledu na to, zda je právem některého ze členských států.⁴⁰ Jeho působnost je tedy univerzální (*erga omnes*), což znamená, že rozhoduje-li soud členského státu, použijí Nařízení Řím II, i když vede k použití práva nečlenského státu EU.

Nařízení Řím II obsahuje kolizní normy pro mimosmluvní závazky vyplývající z porušení práv duševního vlastnictví v článku 8.⁴¹ Článek 8 je *lex specialis* k obecnému pravidlu v článku 4, který se pro porušení práv duševního vlastnictví nesmí použít.

Článek 8 obsahuje dvojí režim, a to pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení práva duševního vlastnictví obecně (odstavec 1) a mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství (odstavec 2). Článek 8 pro tuto oblast výslovně vylučuje volbu práva (odstavec 3). Článek 8 na rozdíl od obecného pravidla v článku 4 a jeho hraničního určovatele místa vzniku škody (*lex loci delicti commissi*) potvrzuje zásadu *lex loci protectionis*.

Věcný rozsah působnosti článku 8 Nařízení Řím II

Nařízení Řím II nedefinuje pojem „práva duševního vlastnictví“. Pojmy použité v právních předpisech Evropské unie musí být vykládány autonomně, v souladu s cíli a účelem předpisu.⁴² Preambule k nařízení Řím II⁴³ obsahuje **demonstrativní**⁴⁴ výčet toho, co se myslí

pod pojmem práv k duševnímu vlastnictví pro účely tohoto nařízení: jedná se například o autorské právo⁴⁵ a práva související, zvláštní právo na ochranu databází a práva průmyslového vlastnictví. Mezi práva duševního vlastnictví v režimu článku 8 nespádá ochrana obchodního tajemství⁴⁶, jiné způsoby ochrany technických vynálezů, které nejsou chráněny jako patenty nebo práva průmyslového vlastnictví a ochrana osobnostních práv.^{47,48}

Jednotné právo duševního vlastnictví Společenství v současné době tvoří ochranná známka společenství⁴⁹, průmyslové vzory Společenství⁵⁰, odrůdová práva Společenství⁵¹ a ochranná zeměpisná označení a označení původu zemědělských produktů a potravin⁵².

Článek 8 se aplikuje bez ohledu na to, zda skutečně došlo k porušení těchto práv. Postačuje, že se žalující prohlašuje údajně porušení těchto práv, obvykle v zemí, pro kterou jejich ochranu uplatňuje.⁵³

Článek 8 se použije také na vztahy vznikající z bezdůvodného obohacení, jednatelství bez příkazu a předšmluvní odpovědnosti.⁵⁴ Cílem této úpravy je zajistit aplikaci jednoho rozhodného práva pro všechny aspekty nároků z mimosmluvní odpovědnosti.⁵⁵

Nařízením Řím II není dotčeno použití mezinárodních úmluv, jejichž stranou je jeden nebo více členských států. V oblasti práv duševního vlastnictví se může jednat o Bernskou úmluvu⁵⁶, Pařížskou úmluvu⁵⁷ nebo smlouvy v rámci WTO a TRIPS. Je diskutovanou otázkou, zda tyto mezinárodní úmluvy přímo obsahují kolizní normy, příp. nepřímou vyžadují, aby smluvní státy

rozhodnutí k dohodě TRIPS, které SDEU podal v rozhodnutích C-300/98 a C-392/98 Dior. In: VALDHANS, Jiří. Právní úprava mimosmluvních závazků s mezinárodním prvkem. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012, 277 s. S. 200.

45 Autonomní interpretace autorského práva a práv souvisejících může být založena na jejich vymezení v mezinárodně sjednaných přímých úpravách. Všechny členské státy EU jsou např. smluvními státy Bernské úmluvy.

46 Tyto spadají do článku 6 odst. 2 nařízení Řím II. COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations (Rome II)* [online]. Brussels 22.7.2003 COM(2003) 427 final, 2003/0168 (COD) [citováno 28.10.2011]. s. 12. Dostupné z http://www.ebu.ch/CMSImages/en/INFOEN_085_tcm6-10550.pdf. Opačně např. Van Engelen. Jak uvádí Valdhans, „zařazení obchodního tajemství je diskutabilní, je sice výslovně zmíněno v dohodě TRIPS, nicméně právní řádu mu nepřisuzují vylučnou, absolutní povahu“. In: VALDHANS op.cit., s. 200.

47 Huber/*Illmer* Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 10, 11, 12.

48 Vůbec vztah článku 8 a článku 6 nařízení Řím I (nekalá soutěž a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž) je velmi zajímavý. A to zejména s ohledem na ochranu inovací, nápadů, technických postupů apod., jenž nejsou chráněny v rámci omezování hospodářské soutěže nebo zeměpisných označení a označení původu. Nařízení Řím II k tomu nedává jednoznačnou odpověď.

49 Nařízení Rady (ES) č. 207/2009 ze dne 26. února 2009 o ochranné známce Společenství.

50 Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství.

51 Nařízení Rady (ES) č. 2100/94 ze dne 27. července 1994 o odrůdových právech Společenství.

52 Nařízení Rady (ES) č. 510/2006 ze dne 20. března 2006 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin.

53 Huber/*Illmer* Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 13.

54 Článek 13 nařízení Řím II.

55 Huber/*Illmer* Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 14.

56 Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 8. 9. 1886 (Pařížská revize 1971), ve znění posledních revizí.

57 Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví ze dne 20. března 1883), ve znění posledních revizí.

38 BASEDOW, J., KONO, T., METZGER, A. *Intellectual Property in the Global Arena*. Tübingen : Mohr Siebeck, 2010. 404 s. ISBN 978-3-16-150444-0; BASEDOW, J., DREXL, J., KUR, A., METZGER, A. *Intellectual Property in the Conflict of Laws*. Tübingen : Mohr Siebeck, 2005. 285 s. ISBN 978-3161485138.

39 Článek 31 nařízení Řím II.

40 Článek 3 nařízení Řím II.

41 Původní návrh nařízení Řím II z roku 2002 žádnou kolizní normu pro práva duševního vlastnictví neobsahoval. Tato problematika nebyla z věcné působnosti nařízení vyloučena, proto by se na ni bylo bývalo vztahovalo obecné pravidlo v článku 4 nařízení. Nicméně v roce 2003 byl návrh nařízení doplněn o speciální pravidlo článku 8. In HUBER, P. ed. *Rome II Regulation. Pocket Commentary*. Sellier : European Law Publishers, 2011. ISBN 978-3-86653-092-8 (dále jen Huber/*Illmer* Rome II Regulation (2011)).

42 MAGNUS, Ulrich, MANKOWSKI, Peter. Brussels I Regulation. Sellier : European Law Publishers, 2007. S. 32. ISBN 978-3-935808-32-3

43 Preambule k nařízení Řím II, bod 26.

44 Demonstrativní výčet práv byl užít z důvodu, že nařízení jako právní předpis unifikující kolizní normy vychází a musí brát v úvahu různé národní koncepty a rozsahy chráněných práv. In Huber/*Illmer* Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. Č. 5. Jak uvádí Valdhans, lze využít také interpretační

přijaly příslušné kolizní normy odpovídající zásadám teritoriality a národního zacházení, jež obsahují. Pokud by obsahovaly kolizní normy, tyto by měly přednost před nařízením Řím II.

Aplikace článku 8 Nařízení Řím II

Pro správnou aplikaci článku 8 je třeba určit, **pro kterou zemi je uplatňována ochrana práv duševního vlastnictví** (nikoliv, v jaké zemi tato ochrana existuje).⁵⁸ Pokud národní právní předpisy zakládají nárok na ochranu, použije se toto hmotné právo. Bude-li se jednat o jednotné právo Společenství, je nutné určit právo rozhodné na základě článku 8 odst. 2. Jednotné právo přímo obsahuje právní úpravu práv a povinností. Jak bylo uvedeno výše, ne všechny otázky jsou přímo řešeny. V takovém případě jednotné právo vesměs obsahuje kolizní normy pro určení práva rozhodného pro vyplnění jeho mezer (tyto kolizní normy mají přednost před nařízením Řím II). Tyto kolizní normy obvykle obsahují hraniční určovateli *lex fori*, nebo právo země, ve které došlo k porušení práv, a to včetně jeho norem mezinárodního práva soukromého.⁵⁹ Tím se dostáváme zpět k článku 8 odst. 2, neboť nařízení Řím II je přímo použitelné a nahrazuje národní kolizní normy členských států v této oblasti.

Článek 8 odst. 1 Nařízení Řím II

Článek 8 odst. 1 je obecným pravidlem pro všechna porušení práv duševního vlastnictví (registrovaná i neregistrovaná). Je založen na zásadě *lex loci protectionis*, která je obecně uznávanou zásadou pro oblast porušování práv duševního vlastnictví.⁶⁰ Komise EU ve svém posudku k návrhu nařízení Řím II dokonce zásadu *lex loci protectionis* ztotožňuje se zásadou *territoriality*, která umožňuje státům pro oblast porušení práv duševního vlastnictví aplikovat jejich národní právní předpisy.⁶¹ Dle některých autorů takové ztotožnění není přesné, neboť „[principle of territoriality] is one of private international law, the [lex loci protectionis] concerns the territorial limits of intellectual property rights as a matter of substantive law”.⁶²

Pravidlo *lex loci protectionis* je některými autory považováno za příliš tradicionalistické. A to zejména „s poukazem na nezohlednění pnutí mezi teritorialitou práv duševního vlastnictví a globálností nového digitálního prostředí”.⁶³

Článek 8 odst. 1 obsahuje kolizní normu, podle které je rozhodným právem pro porušení práva duševního vlastnictví **právo země, pro kterou je uplatňována ochrana těchto práv**. Stěžejní pro toto ustanovení není

tedy samotný akt porušení, ale uplatňování ochrany těchto práv pro určitou zemi žalujícím (subjektivní hraniční určovatel). Zda došlo k vlastnímu porušení duševního vlastnictví, je otázkou pro národní hmotné právo určené na základě této kolizní normy.⁶⁴ Opět zde vidíme promítnutí zásady teritoriality práv duševního vlastnictví a zásady *lex loci protectionis*. Uvedený hraniční určovatel v zásadě nepůsobí problémy v případě porušení, které se týká území jednoho státu. Osoba, která se domáhá ochrany svých práv, musí jasně uvést, pro které země ochranu uplatňuje. Bez tohoto uvedení bude soud aplikovat právní předpisy *fora*.⁶⁵

Pokud se bude jednat o případ, kdy bude porušeno právo duševního vlastnictví na území více států (například prostřednictvím TV vysílání, internetu), povede aplikace této kolizní normy a jejího hraničního určovatele k tzv. **mozaikovému přístupu**.⁶⁶ V tomto případě se pro jeden akt porušení práva budou aplikovat práva všech zemí, pro které je uplatňována ochrana těchto práv. Článek 8 odst. 1 bohužel neobsahuje žádné pravidlo podobné článku 6 odst. 3 písm. b)⁶⁷, které by umožňovalo v případě narušení ve více zemích volbu jen jednoho právního řádu. Dle uvedeného mozaikového přístupu zásadě teritoriality budou nároky a výše náhrad omezeny pouze na rozsah porušení práv duševního vlastnictví, ke kterému došlo na území konkrétního státu podle jeho právních předpisů.⁶⁸ Neoprávněné užití autorského díla (např. na internetu) může teoreticky založit porušení práv duševního vlastnictví kdekoli na světě. Vydá-li pak národní soud, u kterého byla podána žaloba, soudní zákaz týkající se tohoto porušení, takový zákaz může mít extraterritoriální účinky a zakázat toto porušování kdekoli jinde i pro území jiných států. Národní soudy by proto měly omezit tyto účinky pouze na území svých států.⁶⁹ Opět, věc bude mnohem jednodušší v případě porušení via tradiční tištěná média než tv vysílání nebo internet.

Článek 8 odst. 2 Nařízení Řím II

Článek 8 odst. 2 se týká mimosmluvních závazků vznikajících z porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství. Hraničním určovatelem je právo země, ve které k tomuto porušení došlo (*lex loci delicti*). Článek 8 odst. 2 ovšem neupravuje všechny aspekty těchto práv. Jednak příslušné akty Společenství neupravují (a ani nemohou upravovat) všechny otázky a problémy, které mohou nastat. Tyto akty sice

64 Huber/Illmer Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 29.

65 Huber/Illmer Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 32.

66 Huber/Illmer Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 33.

67 Článek 6 odst. 3 nařízení Řím II: „Jestliže je nebo může být narušen trh ve více zemích, může se osoba usilující o náhradu škody, která žaluje u soudu bydlící žalovaného, místo toho rozhodnout žalovat podle práva soudu, u něhož je žaloba podávána, za předpokladu, že trh v daném členském státě je jedním z trhů, jež byly přímo a významně narušeny omezením hospodářské soutěže, z něhož vzniká mimosmluvní závazkový vztah, o který je žaloba opřena; pokud žalobce u daného soudu v souladu s platnými pravidly o určení příslušnosti žaluje více než jednoho žalovaného, může se rozhodnout žalovat pouze podle práva tohoto soudu, pokud omezení hospodářské soutěže, na němž je žaloba proti každému ze žalovaných založena, přímo a významně narušuje také trh členského státu daného soudu.”

68 Huber/Illmer Rome II Regulation (2011), Article 8, pozn. č. 35.

69 Huber/Illmer Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 35.

58 Huber/Illmer Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 25.

59 Huber/Illmer Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 27.

60 Preamble k nařízení Řím II, bod 26.

61 COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the Law Applicable to Non-Contractual Obligations (Rome II)* [online]. Brussels 22.7.2003 COM(2003) 427 final, 2003/0168 (COD) [citováno 28.10.2011]. s. 20.

Dostupné z http://www.ebu.ch/CMSImages/en/INFOEN_085_tcm6-10550.pdf

62 Huber/Illmer Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 9.

63 VALDHANS, op. cit., s. 201.

obsahují kolizní normy pro vyplnění mezer, ale tyto ne vždy vedou k jednoznačnému určení práva rozhodného. A také, „in case of unitary Community rights the territory for which protection is claimed according to Art. 8 (1) is the entire EU so that the *lex loci protectionis* would be incapable of determining a national law“.⁷⁰

Článek 8 odst. 2 obsahuje kolizní normu, podle které rozhodným právem pro mimosmluvní závazkové vztahy vznikající z porušení jednotného práva duševního vlastnictví Společenství je v otázkách neupravených příslušným aktem Společenství **právo země, ve které k tomuto porušení došlo** (*lex loci delicti*, objektivní hraniční určovatel). Ve vztazích jednotného práva Společenství se ke třetím, nečlenským státům použije odstavec 1.⁷¹ Pro vyplnění otázek neupravených příslušným aktem Společenství se použije právo země, ve kterém k porušení došlo. Podmínky pro určení, zda k porušení skutečně došlo, jsou stanoveny v jednotlivých předpisech Společenství.

Článek 8 odst. 3 Nařízení Řím II

Volba práva je na základě článku 8 odst. 3 výslovně vyloučena. Stejně tak toto ustanovení neobsahuje žádnou únikovou doložku. Ze systematiky nařízení a povahy článku 8 je vyloučena aplikace únikové doložky podle článku 4 odst. 2 a 3.⁷²

Působnost rozhodného práva dle článku 8 Nařízení Řím II

Rozsah působnosti článku 8 je široký. Právem rozhodným určeným na základě kolizních norem v článku 8 se řídí zejména základ a rozsah odpovědnosti, včetně určení osob, které mohou nést odpovědnost za své jednání; důvody pro vyloučení odpovědnosti, omezení odpovědnosti a rozdělení odpovědnosti; určení vzniku škody, její povahy a posouzení nebo nárokovaného odškodnění; opatření, která může soud přijmout v rozsahu své pravomoci podle procesního práva, aby zabránil vzniku nebo trvání škody na zdraví nebo na majetku anebo aby zajistil náhradu této škody; otázka, může-li dojít k převodu práva na uplatnění nároku na náhradu škody nebo odškodnění, včetně dědění; určení osob oprávněných k náhradě škody utrpěné jimi osobně; odpovědnost za jednání jiné osoby; způsob zániku závazku a pravidla o promlčení a prekluzi, včetně pravidel o počátku, přerušování a stavení běhu promlčecí doby nebo prekluzivních lhůt.⁷³

Nařízení Řím II se vztahuje na mimosmluvní závazkové vztahy. Smluvní aspekty práv duševního vlastnictví, např. licenční smlouvy, se řídí Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (nařízení Řím I). Možnost převodu práva duševního vlastnictví a účinky tohoto převodu na

třetí osoby se nicméně bude řídit hraničním určovatelem *lex loci protectionis* dle článku 8 odst. 1 nařízení Řím II.

Shrnutí

Nařízení Řím II ve svém kolizním pravidle výslovně vychází a odkazuje na zásadu a hraničního určovatele *lex loci protectionis*. V tomto ohledu aplikace článku 8 nemusí působit takové obtíže, jako článek 5 odst. 3 Nařízení Brusel I. Vzhledem k tomu, že k Nařízení Řím II (vzhledem k jeho relativnímu „mládí“) neexistuje dostatek judikatury, bude nutné s potvrzením tohoto závěru počkat na aplikační praxi.

Závěr

V tomto článku jsme se zabývali analýzou procesních a kolizních předpisů evropského mezinárodního práva soukromého a procesního v oblasti práv duševního vlastnictví. Pro oblast procesní jsme se zabývali analýzou článku 5 odst. 3 Nařízení Brusel I a relevantní judikatury Soudního dvora EU. V oblasti kolizní jsme se zaměřili na kolizní normy obsažené v článku 8 Nařízení Řím II.

Právo na informace formou Open Data a Open Access ve světle českého práva a práva EU

Jiří Kolman*

Abstrakt

Příspěvek se zabývá problematikou zpřístupňování informací formou Open Data a Open Access v českém právu a legislativě Evropské unie. V rámci evropských a národních vědeckovýzkumných grantů financovaných z veřejných zdrojů (unijní a národní rozpočty) vzrůstá tlak na příjemce zpřístupňovat získaná výzkumná data veřejnosti. Tento legitimní požadavek grantových agentur se však leckdy dostává do kolize s pravidly veřejné podpory, obchodního tajemství a dalších sfér vědeckovýzkumného života.

Klíčová slova

Open Data, Open Access, právo na informace, veřejná podpora, obchodní tajemství, vědecko-výzkumná data

Abstract

The article deals with the access to the information via Open Data and Open Access in the Czech and EU legal systems. The European and national granting schemes, that are financed by public resources (EU and national budgets), push beneficiaries to publish research results to general public. This is legitimate request of the

* Mgr. et Mgr. Jiří Kolman vystudoval PrF MU (2005) a mezinárodní vztahy a evropská studia na FSS MU (2005). Právní praxe absolvoval v Advokátní kanceláři JUDr. Sáša Navrátilová, Ústavním soudě ČR a Evropské komisi (Generální ředitelství pro regionální politiku). Dále působil jako asistent na Ústavu práva a humanitních věd PEF MENDELU. V letech 2007–2011 byl zástupcem Jihomoravského kraje při EU. Od roku 2012 pracuje jako vědecký tajemník v Centru výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i. a od stejného roku je doktorandem na PrF MU. Kontaktní e-mail: kolman.j@czechglobe.cz

70 Huber/Illmer Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 4.

71 Huber/Illmer Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 4.

72 Huber/Illmer Rome II Regulation (2011), Article 8, marg. č. 41. Illmer argumentuje ve prospěch únikové doložky spočívající v „nejužším spojení“ zejména pro článek 8 odst. 2.

73 Článek 15 nařízení Řím II.